

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:1706

av Ewa Thalén Finné och Pia Hallström (M)

Obligatorisk screening mot könsstympning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en obligatorisk screening av flickor i syfte att upptäcka och motverka könsstympning.

Motivering

Kvinnlig könsstympning är en livsfarlig sedvänja som har förekommit i flera tusen år. I Sverige är kvinnlig könsstympning förbjudet i lag sedan 1982, och 1999 skärptes lagen ytterligare så att straffet för den som utför könsstympning nu är mellan två och fyra års fängelse. Även förberedelse och underlåtenhet att avslöja könsstympning är straffbart. Kvinnlig könsstympning innebär att man skär bort hela eller delar av de yttre könsorganen på flickor på grund av kulturella, religiösa eller andra traditionella orsaker. Det finns olika teorier om var och varför sedvänjan uppstod men inget har med säkerhet kunnat fastställas. Kvinnlig könsstympning förekommer främst i Afrika runt ekvatorn men även i delar av Asien och i en del länder på den arabiska halvön. Könsstympning av kvinnor är idag förbjudet i större delen av västvärlden och även allt fler utvecklingsländer följer efter. Trots det är kvinnlig könsstympning ett stort problem och varje år beräknas tre miljoner flickor utsättas för könsstympning världen över. Omkring 130 miljoner nu levande flickor och kvinnor har genomgått könsstympning och 70 procent av offren blir könsstympande som barn. Ingen vet säkert i vilken omfattning flickor könsstympas i Sverige eller förs till sina ursprungsländer för att få det utfört men det är också vanligt att föräldrar könsstympat sina döttrar redan innan de flyttar till ett land som saknar traditionen.

Kvinnlig könsstympning utgör ett stort hälsoproblem med både akuta och långsiktiga risker. På många håll utförs ingreppet av utbildade barnmorskor, äldre kvinnor i byn eller barberare. Ofta används smutsiga instrument som knivar, glasskärvor eller rakblad och ingreppet genomförs vanligtvis utan bedövning. Svår smärta, stress, infektioner och psykiska problem kan uppstå efter ingreppet, liksom kraftiga blödningar, infertilitet och rentav död. Kvinnans sexualliv blir också ofta mycket smärtsamt och svårt. Oavsett hälsoriskerna är könsstympning alltid ett brott mot flickan och kvinnans kroppsliga integritet och mänskliga rättigheter och visar på hennes underordnade roll och status i samhället.

Förutom många kvinnor och hälsoarbetare i de berörda länderna har allt fler röster mot kvinnlig könsstympning höjts på senare år. Med stöd av bl.a. FN:s barnkonvention har arbetet med de skadliga ingreppen kunnat resultera i att många länder nu infört lagar som förbjuder könsstympning. I flera afrikanska länder har man också utvecklat officiella strategier mot könsstympning och även Afrikanska unionen har uppmärksammat problemet genom olika avtal och deklARATIONER.

Sverige ligger i framkant när det gäller arbetet mot kvinnlig könsstympning. Genom vår tuffa lagstiftning som även omfattar ingrepp som skett i ett annat land har vi från samhällets sida markerat allvaret i den kränkning och det brott som könsstympningen innebär. Men lika viktigt är att det förebyggande och opinionsbildande arbetet mot kvinnlig könsstympning fungerar och att de som kommer i kontakt med flickor i riskzonen behöver veta vad de ska göra. Redan idag ska socialtjänsten starta en utredning vid själva misstanken om att en könsstympning har skett eller att det finns en överhängande risk att det kan ske. Alla yrkespersoner som kommer i kontakt med fall av misstänkt könsstympning har även en plikt att anmäla. Socialtjänsten kan också fatta beslut om ett omedelbart omhändertagande vid allvarliga misstankar om att en familj är på väg att könsstympa sin flicka.

Även andra förebyggande och stödjande åtgärder har vidtagits. Socialdepartementet har sedan tidigare publicerat en nationell handlingsplan mot könsstympning och Socialstyrelsen har ett löpande uppdrag att upprätthålla en kunskapsbank kring kvinnlig könsstympning. De flesta landsting har också utarbetat riktlinjer för hur omhändertagandet av flickor och kvinnor som drabbas av eller riskerar att drabbas av könsstympning ska ske och många kommuner och landsting har även utarbetat handlingsplaner för hur man långsiktigt ska arbeta med frågan.

För att få stopp på detta grova brott mot barns rättigheter och för att förändra attityder är det dock viktigt att vi tar ytterligare steg. På samma sätt som vi idag gör genomför genitala undersökningar på unga pojkar i tidig ålder bör det på motsvarande sätt införas obligatorisk screening på alla flickor för att på så sätt upptäcka och motverka kvinnlig

könsstympling. Förslagsvis kan det ske inom ramen för ordinarie skolhälsovård och bör omfatta alla flickor vid lämplig ålder. Tillsammans med en tuff lagstiftning, utbildningsinsatser, handlingsplaner och annat förebyggande arbete kan detta vara ett effektivt sätt i kampen att upptäcka och förhindra kvinnlig könsstympling.

Ewa Thalén Finné (M)

Pia Hallström (M)